

Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 21 mars 2002 anmodat övriga utskott att yttra sig över regeringens skrivelse 2001/02:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen.

Socialförsäkringsutskottet avger följande yttrande.

Redogörelsen avser åtgärder vidtagna den 1 januari–den 31 december 2001, men även vissa regeringsbeslut därefter omfattas. I skrivelsen redovisas behandlingen av 22 riksdagsskrivelser i ärenden som grundar sig på betänkanden från socialförsäkringsutskottet. Flertalet av dessa riksdagsskrivelser är utfärdade föregående och innevarande riksmöte medan 4 skrivelser avser tidigare riksmöten. Av samtliga dessa ärenden redovisas 8 riksdagsskrivelser som inte slutbehandlade medan övriga anges som slutbehandlade under perioden. Det äldsta ärendet, som är från 1990/91 års riksmöte (bet. 1990/91:SfU18, rskr. 372) har kommenterats av utskottet i motsvarande yttrande till konstitutionsutskottet hösten 2000 (yttr. 2000/01:SfU3y). Detta ärende kommer att avslutas med en proposition till hösten enligt vad som nu redovisas. Vidare kan tilläggas att det näst äldsta ärendet (bet. 1992/93:SfU14, rskr. 286) numera har redovisats till riksdagen genom proposition 2001/02:164 Socialförsäkringsförmåner vid institutionsvistelse på statens bekostnad.

Utskottet har vid sin granskning av redovisningen inte funnit anledning att kritisera behandlingen av något ärende men vill kommentera följande två icke slutbehandlade ärenden.

Bet. 2001/02:SfU1, rskr. 84, mom. 12 om samverkan och finansiell samordning

Riksdagens beslut innebär ett tillkännagivande om att regeringen under våren 2002 bör återkomma till riksdagen med ett förslag om finansiell samordning mellan socialförsäkringen, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och arbetsmarknadsmyndigheterna. I skrivelsen anges att regeringen avser att behandla frågan i en proposition under år 2002.

Syftet med den finansiella samordningen är att skapa möjligheter för en effektivare användning av tillgängliga resurser och att berörda parter som kommer överens får denna möjlighet. Det aktuella riksdagsbeslutet föregicks av ett riksdagsbeslut hösten 2000 på förslag av socialutskottet om att regeringen skyndsamt skulle återkomma med förslag om finansiell samordning mellan hälso- och sjukvården, socialtjänsten och socialförsäkringen i syfte att underlätta samarbete för att åstadkomma ökad hälsa och minskade sjukskrivningar. Denna begäran skall enligt beslutet hösten 2001 således kompletteras så att det blir möjligt även för arbetsmarknadsmyndigheterna att ingå i en sådan samverkan.

Socialdepartementet har uppgivit att en proposition planeras avlämnas först i höst, vilket även framgår av den ekonomiska vårpropositionen. Utskottet finner det mycket beklagligt att regeringen inte i enlighet med riksdagens tillkännagivande avser att lämna förslag under våren. Även tidigare har regeringen avvisat av riksdagen gjort tillkännagivande rörande finansiell samordning. Att regeringen två gånger i rad inte agerat i enlighet med riksdagens tillkännagivanden bör leda till ett påpekande av konstitutionsutskottet.

Bet. 2001/02:SfU2, rskr. 70, mom. 12 om instans- och processordning i utlänningsärenden

Riksdagens beslut innebär ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. I skrivelsen anges att ärendet bereds och att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan under våren 2002.

Frågan om en ny instans- och processordning i utlänningsärenden har utretts av en parlamentarisk kommitté (NIPU) som slutredovisade sitt arbete i februari 1999 i betänkande Ökad rättssäkerhet i asylärenden (SOU 1999:16). Samtliga företrädare för de sju riksdagspartierna i utredningen var därvid överens om att överprövningen i utlänningsärendena borde föras över till de allmänna förvaltningsdomstolarna. På grund av en del av remissvaren som avgavs med anledning av utredningens slutbetänkande tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att dels se över kostnaderna för den föreslagna instansordningen, dels utreda ett specialdomstolsalternativ. Arbetsgruppen redogjorde för sitt arbete i departementspromemorian En specialdomstol för utlänningsärenden (Ds 2000:45). Båda förslagen har remissbehandlats.

Enligt utskottets mening är införandet av en tvåpartsprocess med ökad möjlighet till muntlig förhandling av väsentlig betydelse för tilltron till asylprövningssystemet. En sådan förändring leder också till ökad rättssäkerhet. Utskottet ansåg i sitt betänkande 2001/02:SfU2 att den parlamentariska utredningens förslag, om att beslut i utlänningsärenden skall kunna överprövas i de allmänna förvaltningsdomstolarna, utan tvekan ger ett förfarande präglad av en hög grad av rättssäkerhet. Eventuella andra lösningar skulle enligt utskottets mening kunna medföra svårigheter att, kring dessa för samhället såväl som för den enskilde angelägna frågor, nå en bred parlamentarisk enighet.

Utskottet uttryckte förståelse för att reformens omfattning och komplicerade frågeställningar har krävt noggranna analyser. Mot bakgrund av det anförda ansåg emellertid utskottet att det är mycket angeläget att beslut snarast fattas om instansordningen. Utskottet utgick från att det omfattande beredningsarbete som har genomförts möjliggör att en proposition kan föreläggas riksdagen under våren, för riksdagsbeslut före sommaren 2002.

Utskottet har under våren, senast den 4 april 2002, fått muntlig information i frågan av ansvarigt statsråd, Jan O Karlsson.

Enligt statsrådet pågår ett aktivt beredningsarbete i enlighet med den inriktning av reformen som utskottet angivit. Någon ytterligare utredning i ärendet är det således inte fråga om. Ett regeringsbeslut om lagrådsremiss skall fattas före sommaruppehållet och en proposition kommer att föreläggas riksdagen under hösten.

Statsrådet har påpekat att reformen innebär helt nya regler för processordningen samt en helt ny ordning för säkerhetsfrågor och verkställighet. Såväl processrättsliga som andra frågor behöver därför beredas. Det handlar också om resurser och kompetens vid Migrationsverket och domstolarna. Detta är en av de största reformerna för rättsväsendet. De årliga merkostnaderna bedöms uppgå till ca 500 miljoner kronor, vartill kommer omställningskostnader för såväl den nuvarande som den nya organisationen. Omställningen försvåras av att reformen skall genomföras i ett läge då antalet asylsökande kraftigt ökar, och det är viktigt att den nya organisationen inte vid övergången måste överta alltför många oavgjorda ärenden från Utlänningsnämnden.

Utskottet beklagar att riksdagen trots sitt tillkännagivande inte före sommaren kommer att kunna fatta beslut om den mycket angelägna reformen av instans- och processordningen i utlänningsärenden. Det är dock viktigt att alla frågor inklusive hanteringen av ärendebalanser är väl beredda så att övergången till den nya ordningen fungerar så bra som möjligt. Ett ikraftträdande av reformen kan enligt utskottets mening därför inte ske alltför snabbt. Visserligen har frågan utretts länge, men med hänsyn till vad som redovisats om det pågående beredningsarbetet finns det inte anledning för konstitutionsutskottet att göra något påpekande i ärendet.

Stockholm den 25 april 2002

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Rose-Marie Frebran (kd), Gustaf von Essen (m), Mariann Ytterberg (s), Göran Lindblad (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Mona Berglund Nilsson (s), Margareta Cederfelt (m) och Désirée Pethrus Engström (kd).

Avvikande meningar

1. Berit Andnor (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Mariann Ytterberg (s), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Sven-Erik Sjöstrand (v) och Mona Berglund Nilsson (s) anser:

Bet. 2001/02:SfU1, rskr. 84, mom. 12 om samverkan och finansiell samordning

Vi anser att utskottet i stället för sista stycket i detta avsnitt borde ha anfört:

Vi beklagar att det inte varit möjligt för regeringen att under våren lägga fram ett förslag. Det är en angelägen reform som snarast bör komma till stånd. Utskottet har dock förståelse för att frågan kräver omfattande beredningsarbete. Socialdepartementet har uppgivit att en proposition planeras avlämnas i anslutning till budgetpropositionen i höst. Av den ekonomiska vårpropositionen (prop. 2001/02:100 s. 26) framgår att förslaget kommer att utgöra en integrerad del av den politik mot ohälsa som regeringen återkommer med till riksdagen i höst. Med hänsyn till det beredningsarbete som pågår finns det därför inte anledning för konstitutionsutskottet att göra något påpekande i ärendet.

2. Bo Könberg (fp), Rose-Marie Frebran (kd), Göran Lindblad (m) och Désirée Pethrus Engström (kd) anser:

Bet. 2001/02:SfU2, rskr. 70, mom. 12 om instans- och processordning i utlänningsärenden

Vi anser att utskottet i stället för sista stycket i detta avsnitt borde ha anfört:

Utskottet beklagar att riksdagen trots sitt tillkännagivande i slutet av november 2001 inte före sommaren kommer att kunna fatta beslut om den mycket angelägna reformen av instans- och processordningen i utlänningsärenden. Mot bakgrund av det omfattande utredningsarbete som gjorts tidigare anser utskottet liksom i höstas att riksdagen borde ha förelagts proposition under våren. Det finns anledning för konstitutionsutskottet att påpeka detta.